

नियमित निरीक्षण तथा अनुगमन कार्यक्रम

Supervisory Checks and Analysis for Navigation -SCAN

वित्तीय सहकारीहरूको मूल दायित्व सदस्यको बचतको सुरक्षाको प्रत्याभूती गर्नु हो । वित्तीय बजारमा विभिन्न जोखिमहरू रहेका हुन्छन् । जोखिमलाई पूर्ण रूपमा हटाउन सकिँदैन । यसलाई व्यवस्थापन गर्न सकिन्छ । जोखिम व्यवस्थापनलाई नजरअन्दाज गरि सञ्चालन गरिएका क्रियाकलापहरूले संस्थालाई क्षणिक फाइदा देखिन सक्ला तर अन्ततः यसले अझै ठूलो जोखिम र नोक्सानीतर्फ लैजान्छ ।

बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाहरू गुणस्तरीय रूपमा सञ्चालित हुन्छन् र यी संस्थाहरूले सदस्यको बचतको सुरक्षाको प्रत्याभूत गर्न सक्दछन् भन्ने विषयलाई यसको सञ्चालन प्रणाली, सदस्यहरू प्रतिको चासो, व्यवहार र संस्थागत संस्कृतिहरूले निर्धारण गर्दछन् । संस्था ठीक तरिकाले सञ्चालनमा आइरहेको छ भन्न यसका सञ्चालन पद्धतिहरूको स्वतन्त्र जाँच र विश्लेषण भइरहनु जरुरी छ ।

वित्तीय सहकारी क्षेत्रमा नियामकीय अभ्यासहरू बदलिँदै गएको अवस्थामा संस्थाहरूलाई नियामकीय अनुकूलन बनाउँदै सदस्य संघ संस्थाको नियमित सुपरिवेक्षणका माध्यमबाट जोखिम मापन, विश्लेषण गरि नियमित पृष्ठपोषण गर्दै वित्तीय बजारमा वित्तीय सहकारीहरूको छवी निर्माण गर्न संघले सहकारी ऐन २०७४ को दफा २५(ड) र दफा ९९ को उपदफा १० र १२ ले दिएको अधिकार र कर्तव्य बमोजिम आफ्ना सदस्यहरूको नियमित निरीक्षण तथा अनुगमन गरी सो को प्रतिवेदन नियामकीय निकायलाई दिनुपर्ने व्यवस्था कार्यान्वयन गर्न संघले नियमित निरीक्षण तथा अनुगमन कार्यक्रम Supervisory Checks and Analysis for Navigation-SCAN विकास गरि सदस्य संघ संस्थाहरूमा कार्यान्वयनमा ल्याएको छ ।

SCAN मा जोखिमहरूलाई ६ वर्गमा वर्गीकरण गरि संस्थाको वार्षिक कार्यसम्पादन मापन गरिन्छ । कानुनी जोखिम अन्तर्गत सहकारी विभागको कोपोमिसमा नियमित प्रतिवेदन, राष्ट्रिय सहकारी नियमन प्राधिकरणले तोके बमोजिमको विवरणहरू समयमै दाखिलाको सुनिश्चितता, सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणमा संस्थाले आन्तरिक कार्यविधिहरू नियमित अद्यावधिक, goAML Production Environment मा नियमित रिपोर्टिङ, बाह्य लेखा परिक्षकको छनौट, अडिट रिपोर्टमा अडिटरको राय, स्प्रेड रेड र सन्दर्भ ब्याजदरको पालना, अग्रमी करकट्टी र करचुक्ता, श्रम कानूनको परिपालनाको अवस्था जाँच गरि संस्थालाई पृष्ठपोषण प्रदान गरिन्छ ।

यसैगरि दोश्रो क्षेत्रमा संस्थाको वित्तीय स्वस्थताको अवस्था जाँच गरिन्छ । नियामकीय मापदण्डहरू बमोजिम पूँजी पर्याप्तताको जाँच, पल्सका सूचकहरूमा तिर्न सक्ने सक्षमता, वित्तीय लगानीको अवस्था, बचत, बाह्य दायित्व, शेयर पूँजी, शुद्ध संस्थागत पूँजी र सञ्चालन खर्च लगायतका विषयहरूमा जोखिम विश्लेषण गरिन्छ । संघका सदस्य संघसंस्थाहरूले नियमित मासिक प्रतिवेदन अनिवार्य रूपमा मासिक दाखिला गर्नुपर्दछ र संस्थाको वित्तीय स्वस्थता जाँच प्रतिवेदन हरेक महिना संघको सदस्य सूचना प्रणाली मार्फत उपलब्ध गराइन्छ ।

तेश्रो जोखिम क्षेत्रमा ऋण जोखिमलाई मापन गरिन्छ । भाखा नाघेको ऋणको प्रतिशत, सो मा सुरक्षण प्रतिशत, सञ्चालक, लेखा सुपरिवेक्षण समिति, कर्मचारी र निजका एकाघरले उपयोग गरेको ऋणको भार प्रतिशतबाट संस्था सञ्चालनमा संलग्नहरूमा ऋण केन्द्रीकृत भए नभएको जाँच गरिन्छ ।

चौथो मूल जोखिममा तरलता जोखिम मापन गरिन्छ । राष्ट्रिय सहकारी नियमन प्राधिकरणद्वारा जारी साप्ताहिक औसत तरलता मापनलाई अभ्यासमा ल्याउँदै संघले तरलता प्रोफाइल सदस्य संघसंस्थाहरूबाट दैनिक अद्यावधिक गराउने र जोखिम देखिएका संस्थाहरूलाई शिघ्र सुधार क्षेत्रमा राख्ने नीति लिएको छ ।

पाँचौ क्षेत्रगत जोखिममा सञ्चालन जोखिमलाई राखिएको छ । यसमा समिति, उपसमिति र व्यवस्थापनको फिट एण्ड प्रपर, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, साधारण सभा, रणनीतिक योजना, प्रविधिलाई समावेश गरिएको छ । संस्थाको सञ्चालन जोखिम पछिल्लो समयको एक चुनौतीपूर्ण क्षेत्रको रूपमा लिइएको छ ।

छैठौमा बजार जोखिम मापन गरिएको छ । यसमा सदस्यको विश्वासको स्तर मापनका लागि सदस्यको बृद्धिदर र सम्पत्तिमा बृद्धिदरलाई आधार लिइ जोखिम मापन गरिन्छ ।

यसप्रकार ६ वटा क्षेत्रहरूमा विभाजन गरि कुल २५ वटा सूचकहरूमा संस्थाको वार्षिक जोखिमस्तर मापन गरिन्छ ।

संकेत रङ र वार्षिक जोखिम रिस्क बोर्ड :

Non-Significant	Significant	Suspicious	Malignant
-----------------	-------------	------------	-----------

सदस्य संघसंस्थाले कुन क्षेत्रमा के कस्तो जोखिम स्तर बहन गरेको छ भन्ने विषय प्रष्ट देखाउन चारवटा संकेत रङ र त्यसको स्तर परिभाषित गरिएको छ । कुनै सूचकमा हरियो रङ प्राप्त भएमा यसले सामान्य जोखिम(Non-Significant Risk) तह बताउँदछ जसको आसय संस्थाले गर्नुपर्ने नियमित कार्यहरू गरिरहेको छ र यसमा नियमितता राख्न सिफारिश गर्दछ । निलो रङले जोखिम उन्मुख (Significant Risk) स्तर बताउँदछ जसको आसय हुन्छ व्यवस्थापन वा सञ्चालक समितिले सञ्चालन प्रणालीमा सुधार गरेमा यो जोखिम नियन्त्रणमा राख्न सकिने तहमा रहेको बताउँदछ ।

कुनै सूचकमा पहेँलो रङ प्राप्त भएमा यसले शंकास्पद जोखिम (Suspicious Risk) संस्थाको सञ्चालन प्रणाली कमजोर रहेको, व्यवस्थापकीय सक्षमता कमजोर रहेको, सञ्चालक समितिले जोखिम व्यवस्थापनमा आवश्यक चासो नदिएको, नीतिगत व्यवस्था मजबुत नभएको जनाउँदछ । यसैगरी कुनै सूचकमा रातो रङ प्राप्त भएमा यसले घातक जोखिम (Malignant Risk) तहमा रहेको जनाउँदछ । यसको आशय यो सूचकमा संस्थाले कुनै न्यूनतम शर्तहरूको समेत पालना नगरेको जनाउँदछ ।

२५ वटा सूचकहरूमा कुल जोखिम अंक १०० रहेको छ । संस्थाको वार्षिक जोखिमस्तर मापन गर्दा ३० वा सो भन्दा कम जोखिम अंक आएमा हरियो स्तर, ३० देखि ५० अंकमा नीलो स्तर, ५० देखि ७५ जोखिम अंक आएमा पहेँलो र ७५ अंक भन्दा बढी आएमा रातो क्षेत्रमा परेको जनाउँदछ ।

कुनै संस्थाले ५० अंकभर भन्दा बढी जोखिम बहन गरेको भएमा त्यो संस्था शिघ्र सुधारको वर्गभित्र पर्दछ । सो संस्थालाई सामान्य उपचार मात्र नभई विशेष निगरानीमा राखि सुधारात्मक उपायहरू अबलम्बन गराउन संघले SUPER-SUpport-Enhance-Ensure-Regularize कार्यक्रममा आवद्ध गराउनेछ । नियामकीय प्रावधान अनुरूप तोकिएको समयभित्र करचुक्ता नलिएका, साधारण सभा सम्पन्न गर्न नसकेका, राष्ट्रिय सहकारी नियमन प्राधिकरणबाट सञ्चालन अनुमतीपत्र नपाएका र सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण एवम् कानुनी परिपालना पुरा नगरि नियामकबाट कारबाहीका लागि सिफारिश भएका संस्थाहरू भने स्वतः अन्य सूचकमा जति अंक प्राप्त गरे पनि घातक जोखिममा वर्गिकरण हुनेछन् ।

कार्यक्रममा आवद्धता प्रक्रिया :

SCAN कार्यक्रममा आवद्धताको लागि संस्थाले सञ्चालक समितिबाट निर्णय गराइ संघको स्क्यान कार्यक्रममा आवद्धताको लागि तोकिएको ढाँचामा निवेदन पेश गर्नुपर्दछ । तत्पश्चात संस्था र संघबीच दुइपक्षिय सम्झौता पत्रमा हस्ताक्षर भएपछि नियमित अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण शुरु हुनेछ । अघिल्लो वर्षसम्म संघको गुणस्तर सुनिश्चितता कार्यक्रममा नविकरण भएका संस्थाहरूको हकमा भने स्वतः स्क्यान कार्यक्रममा सम्झौता नविकरण गर्न सकिनेछ । SCAN कार्यक्रममा आवद्धता भएका संस्थाहरूमध्ये रु ५ करोड वा सो भन्दा माथिको कुल सम्पत्ति भएका संस्थाहरूले प्रोबेसनमा रु २५ करोडभन्दा माथि सम्झौता गर्दा रु २५ करोडभन्दा बढीको वासलात भएका संस्थाहरूले एक्सेस वा प्रोबेसनमध्ये कुनै एक छनौट गर्नुपर्नेछ । प्रोबेसन र एक्सेस कार्यक्रमको सूचकहरूमा संस्थाले निरन्तर अभ्यास गर्नुको साथै सो सूचकहरूमा संघले संस्थाहरूको निरन्तर कार्यसम्पादन मूल्यांकन गर्नेछ । संस्थाहरूको असल अभ्यासको सिकाइ आदानप्रदानको लागि वार्षिक २ वटा Credit Union Risk Management Workshop(CURIMA)-360 मा सहभागी भई साझा सरोकारका विषयहरूमा छलफल हुनेछ ।

कार्यक्रममा आवद्धता शुल्क र सेवाहरू :

स्क्यान कार्यक्रममा आवद्धताको लागि विवरण अद्यावधिक गराउनुहोस् ।

संघको सदस्यता नम्बर	संस्थाको नाम	जिल्ला	सम्पर्क व्यक्ति	पद	सम्पर्क नम्बर	इमेल

सबैभन्दा पछिल्लो आय वर्षको अडिट रिपोर्टकोमा उल्लेख कुल सम्पत्तिको आधारमा :

क्र सं	कुल सम्पत्ति	वार्षिक सहजीकरण	क्युरीमा ३६० कार्यशाला	जम्मा शुल्क (भ्याट सहित)
१	रु १ अर्ब भन्दा बढी	१,००,०००	१०,०००	१,१०,०००
२	रु ५० करोड भन्दा बढीदेखि रु १ अर्बसम्म	७५,०००	१०,०००	८५,०००
३	रु २५ करोडभन्दा बढीदेखि ५० करोडसम्म	४५,०००	१०,०००	५५,०००
४	रु १० करोडभन्दा बढीदेखि २५ करोडसम्म	३९,०००	१०,०००	४९,०००
५	रु ५ करोडभन्दा बढीदेखि १० करोडसम्म	३४,०००	१०,०००	४४,०००
६	रु ५ करोडसम्म	२०,०००	१०,०००	३०,०००

स्क्यान कार्यक्रमको निवेदन र सम्झौता पत्र ढाँचाको लागि [यहाँ क्लिक गर्नुहोस्](#) ।

स्क्यान कार्यक्रममा आवद्ध संस्थाहरुको विवरण :

क्र सं	नेफस्कून सदस्यता नम्बर	नाम	जिल्ला	सम्झौता भएको मिति	ब्राण्डिङ कार्यक्रम	संस्थाको वेब लिंक	फेसबुक पेज लिंक
					प्रोबेसन/एक्सेस		